

7. Тематична державна доповідь про становище дітей в Україні на тему "Проблеми бездоглядності та безпритульності дітей" (надана Міністерством України у справах сім'ї, дітей та молоді).
8. Державна доповідь про становище дітей в Україні (надана Міністерством України у справах сім'ї, дітей та молоді).
9. Декларація прав дитини: Проголош. Генер. Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 20 листоп. 1959 р.
10. Окремі проблеми дотримання прав дитини. – Українська Гельсінська спілка з прав людини. – 2007р.
11. Джеральдіна Морріссон Проблеми прав дитини в Україні// [Статті з питань освіти](#) 2008р.

Ісаєнков О.О., Ляшок Я.О. (КП ДонНТУ)

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Розглядаються аспекти формування правової культури фахівця в закладах вищої технічної освіти

Україна вибрала для себе шлях побудови правової держави, в якій право починає функціонувати як цілісний, самостійний соціальний феномен, який забезпечує справедливість і свободу в суспільстві та визнає права людини і громадянина вищою цінністю.

Для становлення і розвитку правової держави величезне значення має економічна і політична обстановка, а також об'єктивно-психологічне середовище, яке виражає відношення кожного члена суспільства до права.

Зараз в країні є цілий комплекс соціально-економічних та політичних факторів для посилення ролі правової підготовки і формування високого рівня правової культури кожного громадянина.

Важливо відзначити, що процес демонополізації засобів виробництва, що відбувається сьогодні, поява різноманіття форм власності і свободи підприємництва, все більше розширення сфер застосування принципу диспозитивності при регуляції економічних стосунків вимагають істотного підвищення рівня правової культури громадян в нашому суспільстві.

Держава в даний час відмовилася від провідної ролі з дозволу всіх питань, що виникають в професійній діяльності, і тому від кожного зараз потрібна активність в умовах вільного ринку праці, заповзятливість, володіння необхідним рівнем правових знань для реалізації своїх можливостей.

В зв'язку з цим є всі підстави стверджувати, що формування високого рівня правової культури особи, яке виявляється не лише в пасивному законопослушанні, але і в розвиненій правовій активності, ефективному

умінні використовувати правові засоби для досягнення практичних результатів, в прагненні затвердити право як особливо значимого досягнення цивілізації, є одна з найважливіших умов побудови правової держави.

Формування правової культури фахівця представляється надзвичайно важливим для вищої технічної школи, що готує кадри, покликані скласти основне керівне, інтелектуальне, наукове ядро суспільного виробництва, що займається виробничо-управлінською, виробничо-технологічною та проектно-конструкторською діяльністю. Держава, проявляючи турботу про формування високого рівня правової культури цих фахівців, здатних відродити вітчизняне виробництво і науку, створює для України її майбутнє.

Тим часом аналіз практики показує, що освітній процес в технічних вузах часто протікає у відриві від правової дійсності і це неминуче позначається на рівні правової культури їх випускників. З цього виходить, що в даний час існує й усе більш заглиблюється протиріччя між зростаючою суспільною потребою у високому рівні правової культури фахівця і явною неповнотою його сформованості.

Це протиріччя викликає потребу пошуку шляхів його вирішення. Для цього необхідно визначити теоретико-методологічні підходи до вирішення проблеми і виділити понятійний апарат дослідження; розробити модель правової культури випускника вищої технічної школи; визначити структуру і зміст процесу формування правової культури фахівця в установах вищої технічної освіти; виявити, теоретично обґрунтувати і експериментально перевірити комплекс педагогічних умов ефективного формування правової культури фахівця в педагогічному процесі технічного вузу.

Формування правової культури фахівця в установах вищої технічної освіти буде успішним, якщо:

- правовий потенціал дисциплін, що вивчають різні аспекти життя суспільства, направлений на розкриття вмісту основних прав і свобод особи, на визнання права як нормативний закріпленої справедливості, загальної міри свободи і рівності, соціального феномену, а не зведеної в закон волі панівного класу;
- теоретичні правові положення доповнюються відомостями про можливості їх практичного застосування, і, таким чином, наочне усвідомлення цінності права інтеріоризуються в особово-значимих висновках;
- відбір вмісту правового виховання, форм і засобів його реалізації враховує насущні потреби життя і інтереси студентів;
- майбутні фахівці в ході навчання успішно засвоюють необхідні відомості, що дозволяють їм надалі з достатньою мірою

компетентності моделювати свою правову професійну і повсякденну діяльність;

- здійснюється залучення студентів в активну правопізнавальну діяльність, як в рамках навчального процесу, так і поза ним;
- взаємини між педагогом і студентами ґрунтуються на демократичних гуманних принципах.

Теоретико-методологічну основу цього складають філософсько-правові ідеї про ціннісний підхід до людини, пріоритеті права над державою, про роль держави і права в процесі розвитку людської цивілізації, теорія природного права; положення філософської і педагогічної антропології, аксіології і культурології про цілісність свідомості і поведінки, про становлення людини шляхом залучення до соціальної практики, про активну позицію в процесі особового становлення; про культуру як процес творчої самореалізації сутнісних сил особи.

Критерії і показники сформованості правової культури фахівця-випусника вищої технічної освітньої установи: когнітивний (рівень знання і розуміння основних правових понять і норм); оцінний (адекватність оцінки явищ правовій дійсності з точки зору законності, справедливості, доцільності); емоційний (рівень здатності випробовувати позитивні емоції з приводу позитивних явищ правовій дійсності і негативні - у зв'язку з негативними); мотиваційно-ціннісний (рівень інтеріоризації нормативних розпоряджень в сферу особових цінностей); вольовий (рівень прагнення і внутрішньої готовності особи до розвитку правової культури і здатності проявити духовний імунітет до здійснення правопорушень); первинно-практичний (рівень розвитку умінь і навиків студента зі застосування правової термінології і лексики в роботі з юридичною літературою, з теоретичного аналізу правової ситуації, складанню правової документації); поведінковий (законність, активність, результативність, стереотипність діяльності по вживанню правових норм).

Ефективне функціонування процесу формування правової культури фахівця-випусника вищої технічної школи забезпечується сукупністю наступних умов: використання потенціалу вузівських дисциплін для вивчення концептуальних правових ідей; доповнення теоретичних правових положень відомостями про можливість їх практичного застосування; відбір вмісту і досвіду практичної діяльності, обумовлених насущними потребами життя і інтересами студента; засвоєння необхідних відомостей, що дозволяють майбутнім фахівцям моделювати свою правову професійну і повсякденну діяльність; залучення студента в активну правопізнавальну діяльність навчально-виховного процесу; організація навчання на діалоговій основі, орієнтованій на особово-творчий розвиток студента; ведення в навчальний план правових спецкурсів.